

שְׁנָה, שְׁהָרִי בּוּ בַּפְּרָק מִתָּה שְׁרָה, וּמִשְׁנוּלֵד יִצְחָק עַד הַעֲקֵדָה שְׁמֵתָה שְׁרָה, ל"ז שְׁנָה. וּבֵת צ' הִיָּתָה כְּשִׁנוּלֵד יִצְחָק וּבֵת קכ"ז כְּשִׁמְתָה, שְׁנָאֵמַר: "וַיְהִי חַיֵּי שְׁרָה וְגו'", הָרִי לְיִצְחָק ל"ז שָׁנִים, וּבּוּ בַּפְּרָק נּוֹלְדָה רִבְקָה. הַמֵּתִין לָהּ עַד שְׁתָּהָא רֵאוּיָה לְבִיאָה, ג' שָׁנִים, וּנְשָׂאָה. בַּת־בְּתוּאֵל מִפְּדֵן אָרָם אַחֹת לְבֶן־וְכִי עַדִּין לֹא נִכְתָּב שֶׁהִיא בַת בְּתוּאֵל, וְאַחֹת לְבֶן וּמִפְּדֵן אָרָם? אֲלֵא לְהַגִּיד שְׁבַחָהּ, שֶׁהִיָּתָה בַת רָשָׁע וְאַחֹת רָשָׁע וּמְקוּמָהּ אֲנִשֵּׁי רָשָׁע, וְלֹא לְמִדָּה מִמַּעֲשֵׂיהֶם. מִפְּדֵן אָרָם. עַל שֵׁם שְׁשָׁנֵי אָרָם הָיוּ: אָרָם נְהָרִים וְאָרָם צוּבָה, קוּרָא אוֹתוֹ 'פְּדֵן' לְשׁוֹן "צְמֵד בְּקָר", וְתַרְגּוּם "פְּדֵן" - 'תּוֹרִין', וַיֵּשׁ פּוֹתְרִים: "פְּדֵן אָרָם", כְּמוֹ: שְׁרָה אָרָם, שְׁבַלְשׁוֹן יִשְׁמַעְאֵל קוּרִין לְשָׂדָה: "פְּדֵן".

~ נקודות משיחות קודש ~ (על פי לקוטר שיחות חלק ה, עמוד 369 ואילך - מתוך 'לקראת שבת)

אַבְלוֹת לִג' שָׁנִים?

וַיְהִי יִצְחָק בְּוֵרְאֲרַבְעִים שָׁנָה בְּקַחְתּוֹ אֶת־רִבְקָה

כְּשֶׁבָא אַבְרָהָם מִהַר הַמּוֹרִיָּה, נִתְבַּשֵּׁר שְׁנוּלְדָה רִבְקָה. וַיִּצְחָק הָיָה בֶן ל"ז שְׁנָה, שְׁהָרִי בּוּ בַּפְּרָק מִתָּה שְׁרָה. . . וּבּוּ בַּפְּרָק נּוֹלְדָה רִבְקָה, הַמֵּתִין לָהּ עַד שְׁתָּהָא רֵאוּיָה לְבִיאָה ג' שָׁנִים, וּנְשָׂאָה (כה, כ. ובפירוש רש"י) מִפְּרוּשׁ רִש"י זֶה נִמְצָא שֶׁיִּצְחָק נִשָּׂא אֶת רִבְקָה ג' שָׁנִים אַחֲרֵי פְטִירַת שְׁרָה אִמּוֹ. וְהִנֵּה בַּפְּרָשַׁת חַיֵּי שְׁרָה (כז, סז) כְּתוּב "וַיִּקַּח אֶת רִבְקָה. . . וַיִּנָּחֵם יִצְחָק אַחֲרֵי אִמּוֹ", דְּעַד נִשׁוּאָיו לְרִבְקָה עַדִּין הִתְאַבֵּל יִצְחָק עַל פְּטִירַת שְׁרָה אִמּוֹ.

פירוש אשל אברהם - הרב אלאשוילי

שְׁהָרִי לֹא הָיוּ גָרִים שֵׁם מִמִּשְׁפַּחַת אַבְרָהָם, בְּכָל זֹאת לֹא לְמִדָּה מִמַּעֲשֵׂיהֶם. לְשׁוֹן "צְמֵד בְּקָר" - שְׁמוּאֵל א יא, ז. [תַּרְגּוּמוֹ]: - בֶּן הוּא בְּדַפּוּס רֵאשׁוֹן. וּבְדַפּוּסִים הַנְּפוּצִים: "תַּרְגּוּם". "פְּדֵן תּוֹרִין" - צְמֵד שְׁנָרִים. וְרָאָה רִש"י הוֹשֵׁעַ י, י וּבְכָא קָמָא צו, ב ש"פְּדֵנָא" הוּא תַּרְגּוּם שֶׁל "צְמֵד בְּקָר", וּכְנִרְאָה שְׁנָהוּ תַּרְגּוּמוֹ בְּקִיצוֹר. וַיֵּשׁ פּוֹתְרִין - רָאָה פִּירוּשׁ רַבִּי אַבְרָהָם אֲבָן עֲזָרָא. וּבְדַפּוּס רֵאשׁוֹן לֹא מוּבָא "וַיֵּשׁ פּוֹתְרִין" זֶה. "פְּדֵן אָרָם" כְּמוֹ "שְׂדֵה אָרָם" - הוֹשֵׁעַ יד, יג.

שְׁבַלְשׁוֹן יִשְׁמַעְאֵל קוּרִין לְשָׂדָה: "פְּדֵן" - וַצְרִיף לֹאמַר שְׁלְשׁוֹן יִשְׁמַעְאֵל לְקַחוּ שֵׁם זֶה מִלְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ (שְׁהָרִי זֶה הָיָה לְשׁוֹן כָּל בְּנֵי הָאָדָם בַּתְּחִילָה), אֲלֵא שֶׁנִּשְׁתַּפַּח בְּלְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ וְנִשְׂאָרָה רַק אֲצֵל בְּנֵי יִשְׁמַעְאֵל, כִּי דַחַק לֹאמַר שֶׁנִּכְתְּבוּ בַתּוֹרָה מְלִים בְּלְשׁוֹן לְעוֹ, שְׁהָרִי מוּבָא בְּגִמְרָא (שַׁבַּת קטו, א) שֶׁרַק "וַיִּגַּד שְׁהָדוּתָא" נִכְתָּב בַּתּוֹרָה בְּלְשׁוֹן אֲרָמִי, מִשְׁמַע שֶׁשְׂאָר הַמְּלִים הֵן בְּלְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ. וְכֵן יֵשׁ לְפָרֵשׁ בְּכָל מְקוֹם שֶׁמִּפְּרָשׁ רִש"י שֶׁהַכְּתוּב בַּתּוֹרָה הוּא בְּלְשׁוֹן יִשְׁמַעְאֵל אוֹ לְשׁוֹן אֲרָמִי וְכִיּוּצָא בְּזוֹ, תוֹרָה כּא

מִסְבִּיבָתָהּ, תְּחִילָה מֵאֲבִיָּה, וְאַחֲרֵי־כֵן מֵאֲחֵיָּה, וְאַחֲרֵי־כֵן מֵאֲנִשֵּׁי עִירָה. מִפְּדֵן אָרָם - עַל שֵׁם שְׁשָׁנֵי אָרָם הָיוּ - יֵשׁ עוֹד אָרָם, אָרָם בֵּית רְחוּב, אָרָם דְּמִשְׁק, אָרָם מַעֲכָה, אָבֵל שְׁנֵי אֵלּוּ הָיוּ בְּסַמִּיכוֹת זוּ לְזוֹ (רא"ס). אָרָם נְהָרִים וְאָרָם צוּבָה - מְלֻכָּד אֲלֵה הָיוּ עוֹד אֲרָמִים: אָרָם בֵּית רְחוּב (ש"ב י, ט), אָרָם דְּמִשְׁק (ש"ס ח, ט), וְאָרָם מַעֲכָה (דב"ה"א יט, ט), אֲלֵא שְׁשָׁנֵי אֵלּוּ הָיוּ סְמוּכִים זֶה לְזֶה (רא"ס). וְרָאָה גַם תְּהַלִּים ט, ב: "בְּהִצּוֹתוֹ אֶת אָרָם נְהָרִים וְאֶת אָרָם צוּבָה".

קוּרָא אוֹתוֹ - מִשְׁמַע שֶׁהַכְּתוּב קוּרָא אֶת אָרָם כֵּן, וְלֹא שֶׁכֵּן בְּקָרָא בְּפִי כָל אֲלֵא שְׁלִפִי זֶה צְרִיף עֵינֵן קָצַת, שְׁמַצִּינוּ שְׁגַם יִצְחָק קוּרְהוּ בֶן לִקְמוּ ב"ה, א: "לֵךְ פְּדִנָה אָרָם", וְכֵן יַעֲקֹב לִקְמוּ מִת, ז: "וְאֲנִי בְּבוֹאֵי מִפְּדֵן" (וְשֵׁם אֵף לֹא הִזְכִּיר "אָרָם"). וְאַפְשָׁר שֶׁרַק הַכְּתוּב שֵׁם בְּפִיָּהֶם בֶּן, וְלֹא שֶׁהֵם אֲמָרוּ כֵּן. וְעַדִּין צְרִיף עֵינֵן.

"פְּדֵן" - וְכֵן כְּתָב רִש"י בְּכָאָה קָמָא צו, ב. וּמָה שְׁדוּקָא כָּאֵן קוּרָא אוֹתוֹ "פְּדֵן אָרָם"? יֵשׁ לֹאמַר עַל פִּי מַה שְׁכָּתַב רִש"י לְעִיל, שֶׁבָּא הַכְּתוּב לְהַדְגִּישׁ אֶת שְׁבַחָהּ, שְׂאָף שֶׁהִיָּתָה גְּרָה בְּסַמִּיכוֹת לְאֲנִשֵּׁי רָשָׁע, אָרָם נְהָרִים וְאָרָם צוּבָה בְּיַחַד (וְסַבִּיר לְהַנִּיחַ שֶׁאָרָם צוּבָה הָיוּ בּוּ יוֹתֵר אֲנִשֵּׁי רָשָׁע מֵאָרָם נְהָרִים,

וַיִּצְחָק הָיָה בֶן ל"ז שְׁנָה, שְׁהָרִי בּוּ בַּפְּרָק מִתָּה שְׁרָה, וּמִשְׁנוּלֵד יִצְחָק עַד הַעֲקֵדָה שְׁמֵתָה שְׁרָה ל"ז שָׁנִים, וּבּוּ בַּפְּרָק נּוֹלְדָה רִבְקָה, הַמֵּתִין לָהּ עַד שְׁתָּהָא רֵאוּיָה לְבִיאָה שְׁלֹשׁ שָׁנִים, וּנְשָׂאָה - וְלֹא הַמֵּתִין לָהּ שְׁתָּהָיָה בַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, כְּדִי שְׁתָּהָא רֵאוּיָה לְהַרְיוֹן, כְּדִלְקָמוּן בְּרִש"י פְּסוּק כו, כְּדִי שְׁלֹא יִהְיֶה בְּזִמְנֵן הַזֶּה בְּמִצְבַּב שֶׁל "הַרְהוּרֵי עֵבְרָה", שְׁמִשׁוּם כֵּן צְרִיף לִישָׂא אִשָּׁה כְּמָה שִׁיּוֹתֵר מוּקְדָם (רא"ס). וְרִבְקָה עַל אֵף הָיִיתָה קֶטְנָה בְּגִיל, הִיָּתָה גְּדוּלָה בְּדַעְתָּהּ, שְׁהָרִי אֲלֵיעֶזֶר דְּקִדַּק בְּמַעֲשֵׂיָהּ וְהַפִּירָה עַל־יְדֵי כֵּן (הרב"ט).

וּבֵת קכ"ז כְּשִׁמְתָהּ, שְׁנָאֵמַר - לְעִיל כג, א. בְּדַפּוּס שְׁנֵי לֹא גוֹרְסִים פְּסוּק זֶה. "וַיְהִי חַיֵּי שְׁרָה וְגו'", הָרִי לְיִצְחָק ל"ז שָׁנִים, וּבּוּ בַּפְּרָק נּוֹלְדָה רִבְקָה, הַמֵּתִין לָהּ עַד שְׁתָּהָא רֵאוּיָה לְבִיאָה שְׁלֹשׁ שָׁנִים, וּנְשָׂאָה - וְלֹא הַמֵּתִין לָהּ שְׁתָּהָיָה בַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, כְּדִי שְׁתָּהָא רֵאוּיָה לְהַרְיוֹן, כְּדִלְקָמוּן בְּרִש"י פְּסוּק כו, כְּדִי שְׁלֹא יִהְיֶה בְּזִמְנֵן הַזֶּה בְּמִצְבַּב שֶׁל "הַרְהוּרֵי עֵבְרָה", שְׁמִשׁוּם כֵּן צְרִיף לִישָׂא אִשָּׁה כְּמָה שִׁיּוֹתֵר מוּקְדָם (רא"ס). וְרִבְקָה עַל אֵף הָיִיתָה קֶטְנָה בְּגִיל, הִיָּתָה גְּדוּלָה בְּדַעְתָּהּ, שְׁהָרִי אֲלֵיעֶזֶר דְּקִדַּק בְּמַעֲשֵׂיָהּ וְהַפִּירָה עַל־יְדֵי כֵּן (הרב"ט).

בַּת בְּתוּאֵל .. מִפְּדֵן אָרָם אַחֹת לְבֶן - וְכִי עַדִּין לֹא נִכְתָּב שֶׁהִיא "בַּת בְּתוּאֵל" - לְעִיל כד, טו.

וְאַחֹת לְבֶן - לְעִיל כד, כט. וְ"מִפְּדֵן אָרָם" - לְעִיל כד, י.

אֲלֵא לְהַגִּיד שְׁבַחָהּ, שֶׁהִיָּתָה בַת רָשָׁע וְאַחֹת רָשָׁע וּמְקוּמָהּ אֲנִשֵּׁי רָשָׁע וְלֹא לְמִדָּה מִמַּעֲשֵׂיהֶם - שִׁינָּה הַסֵּדֵר מִכְּפִי שְׁכָתוּב בְּפְסוּק, מִשׁוּם שֶׁנִּקְטַט לְפִי הַסֵּדֵר הַרְגִּיל שֶׁיְכַלָּה לְהִיּוֹת מוּשַׁפְּעַת